

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

11^e Jaargang

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1903

De Alkmaarsche Vroedschapspenning.

(*Tijdschrift* III, 52, IV, 157.)

Onze meening, dat met de omwenteling van 1795 het gebruik onzer vroedschapspenningen voor goed zou geëindigd zijn, vonden wij bij doorlezing der latere raads-resolutiën weërsproken. Wel had de municipaliteit den 16 April 1796 besloten, de nog voorhanden gouden en zilveren penningen, ter bekoming van eenige kontanten, nu het goud zoo hoog in prijs was, te verkoopen, en 4 dagen later vernomen, dat de gouden $f\ 376 : 8 : 8$ hadden opgebracht, maar den 29sten Juni 1803 — een jaar waarin men van veel overdrijving terugkwam en het oude zich weder deed gelden — werd aangeteekend:

„Ter vergadering geproponeerd zijnde, of 't niet billijk en betamelijk zou zijn, dat van de stadsstempel, door welkers zinnebeeld de oude roem van dezelve wierd vereeuwigd, en waarop voorheen goude en zilvere Burgemeesteren en Vroedschapspenningen wierden geslagen, op 't voorbeeld van 't geen in andere steden en wel bijzonder in 't naburig Haarlem geschied, wederom eenig gebruik wierd gemaakt, en daardoor teffens aan de Leden van den tegenwoordigen Raad eenig agrement

bezorgd; Is nae deliberatie goedgevonden en verstaan, de Leden van de Kamer van Financie te authoriseeren en qualificeeren, gelijk dezelve word geauthoriseerd en gequalificeerd bij deze, om ieder jaar, met 't tegenwoordig loopende te beginnen, vijfthien goude penningen op den gememoreerden stads stempel te doen slaan, en dezelve op den laatsten der maand December van ieder jaar in de vergadering van den Raad te exhibeeren, zullende daarvan vervolgens door den President aan ieder der twaalf Leden, en de drie Secretarissen, Een worden overhandigd en uytgedeelt".

Aan J. G. HOLTZHEY werd in hetzelfde jaar voor 30 gouden penningen en 30 ivoren dozen betaald *f* 1156:—:8.

Slechts weinige jaren werd het gouden agreement uitgedeeld; immers den 26 November 1806 besloot de Raad, dat de leden en de 3 secretarissen dat jaar geen gouden vroedschapspenning zouden ontvangen „alsnu vast tractement genietende".

Van de voorhanden exemplaren wist men intuschen op andere wijze partij te trekken. Ter vergadering van den 24 December 1806 werden de 4 gecommitteerden uit de burgerij, voor het helpen beramen van het onlangs in werking gebrachte plan van stedelijke belasting, P. VOLLER, C. STROO, A. KOK en H. VLASBLOEM, ieder met een gouden penning begiftigd. Aan de 4 geneeskundigen, die in het vorige jaar over eene ernstige in het burgerweeshuis ontstane ziekte met de 2 stadsgeneesheeren gerapporteerd en maatregelen ter bestrijding voorgesteld, tevens hunne hulp bij ver-

hinderling der beide anderen aangeboden hadden, waren den 25sten December van dat jaar slechts zilveren penningen toegekend. Met een dergelijke, maar bovendien met eene gratificatie van *f* 3 's weeks, werd den 15^{den} October 1808 vereerd SALOMON EMANUEL (later genoemd MANHEIM), die zich herhaaldelijk door het redden van menschen uit het water, bij brand en in andere omstandigheden verdienstelijk had gemaakt. Hij had van deze beschikking lang genot, want hij overleed eerst den 17^{den} November 1826, 101 jaren oud.

Na 's Lands herstelling is er sprake geweest om weder vroedschapspenningen tot hare oorspronkelijke bestemming te bezigen. Den 24sten Januari 1816 besloot de Raad, op voorstel van den president-burgemeester, om, gebruik makende van een artikel van het den 5^{den} November bevorens door den Koning vastgesteld stedelijk regeerings-reglement, aan Z. M. voor te dragen, dat den leden voor presentiegeld een zilveren vroedschapspenning zou worden gegeven. Bij schrijven van 17 September zonden Gedep. Staten bericht van het hierop den 30sten Augustus door den Koning genomen besluit, inhoudende, „dat aan de Leden van den Raad der steden Haarlem en Alkmaar een presentiegeld ten laste der stedelijke kas zal worden uitgereikt, bestaande in eene raads- of vroedschapspenning van dezelfden stempel, als in die steden te voren respectivelijk in gebruik was, eene waarde hebbende van een halve Rijksdaalder voor de eerstgemelde en van een Daalder voor de laatstgemelde Stad, onder bepaling echter, dat een zoodanige

penning of de waarde van dien alleen aan de werkelijk presente Leden zal kunnen uitgekeerd worden, zonder dat de absenten of te laat komenden daarop eenige aanspraak zullen hebben, terwijl het aandeel van dezelve aan de presente Leden ten deel vallen, en onder dezelve zal worden gedistribueerd."

Gedep. Staten verleenden vervolgens nog machtiging om de geraamde *f* 720 (24 vergaderingen $\times$ 20 leden $\times$ 30 stuivers) „tot goedmaking der kosten van de penningen, welke het presentiegeld zullen uitmaken", uit den post voor onvoorziene uitgaven te betalen.

Al gewaagden nu de voordracht en het koninklijk besluit beiden van een zilveren vroedschapspenning, zoodat het niet twijfelachtig was, wat men bedoelde, het laatste liet ook iets anders toe in de woorden „of de waarde van dien"; en wij vermoeden, dat de Raadsleden of terstond of eerlang het gereede geld boven de bij den thesaurier inwisselbare penningen hebben verkozen 1). De registers onzer Raads-resolutiën bevatten na 1816 het woord Vroedschapspenningen niet meer. De thesauriers-rekening van dat jaar wijst niet uit, waar men zich toe bepaald heeft, omdat het te dezer zake uitgegevene onder een gezamenlijk bedrag van bestuurskosten begrepen is, maar de rekeningen der volgende jaren bevatten eenvoudig „presentiegelden".

Nog eens, den 2^{den} Juli 1833 werd een gouden vroedschapspenning toegekend, en wel aan den

---

1) Het kwam trouwens niet steeds tot inwisseling: 70 à 80 jaren geleden waren de vroedschapspenningen nog zeer gewild als „potstukken" (eerstelingen of bodemstukken) van de spaarpotten der kinderen.

heer ARNOLDUS VAN DE VELDE FRANÇOISZ, mederegent van het gasthuis en het aalmoezeniershuis, voor zijne vele diensten van tijd tot tijd aan de stedelijke regeering bewezen en vooral voor zijne in 1832 in het cholera-hospitaal gevoerde administratie.

C. W. B.
